

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4686-10

meddelad i Stockholm 19 oktober 2011

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 juli 2010 i mål nr 923-10, se bilaga

SAKEN

Sjukersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Högsta förvaltningsdomstolen kammarrättens och länsrättens domar och fastställer Försäkringskassans beslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen, med upphävande av underinstansernas domar, ska fastställa Försäkringskassans beslut samt anföra bl.a. följande. AA har en kronisk sjukdom – Sjögrens syndrom – som går i skov. Den medicinska utredning som föreligger anger att arbetsförmågan vid tiden för läkarundersökningarna var nedsatt med en fjärdedel respektive med hälften men

Dok.Id 111506

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Mål nr
4686-10

inte att den var stadigvarande nedsatt. AA har under de senaste åren varit sjukskriven i varierande grad men har även kunnat arbeta heltid, t.ex. under en period hösten 2008 – våren 2009. Hennes arbetsförmåga är inte stadigvarande nedsatt i det anpassade arbetet på Samhall eftersom arbetsförmågan varierar.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det är felaktigt att påstå att hennes sjukdom går i skov. Hon är alltid trött och orkeslös och sämre dagar har hon svårt att prestera något alls. Hon klarade av att arbeta heltid fram till 2008 eftersom hon arbetar på Samhall där hon kan sova i sjukrummet och inte har någon press på sig att prestera något hon inte klarar. Men till slut blev hon tvungen att sjukskriva sig med 25 procent. Att hon arbetade heltid mellan oktober 2008 och maj 2009 berodde på att Försäkringskassan uppmanade henne till det eftersom hennes framtida lönegrundande inkomst annars skulle sjunka till 75 procent.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 7 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, har en försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning. För rätt till sjukersättning krävs att arbetsförmågan kan anses stadigvarande nedsatt och att åtgärder som avses i 3 kap. 7 b § eller 22 kap. – i huvudsak medicinsk respektive arbetslivsinriktad rehabilitering – inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga. Av 7 kap. 1 § fjärde stycket följer att sjukersättning utges tills vidare.

I 7 kap. 3 § första stycket AFL stadgas att det vid bedömningen av i vad mån arbetsförmågan är nedsatt ska beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden. Bedömningen ska göras efter samma grunder oavsett arten av den föreliggande nedsättningen av prestationsförmågan.

Enligt 7 kap. 2 § AFL får försäkrad, vars arbetsförmåga är helt eller i det närmaste helt nedsatt, hel sjukersättning eller aktivitetsersättning. Försäkrad, vars arbetsförmåga inte är nedsatt i sådan grad men med minst tre fjärdedelar, får tre fjärdedels ersättning. Är den försäkrades arbetsförmåga nedsatt i mindre grad men med minst hälften, utges halv ersättning. I övriga fall utges en fjärdedels ersättning.

Av 7 kap. 3 b § AFL följer att det efter ett beslut om sjukersättning ska göras en ny utredning av den försäkrades arbetsförmåga senast vart tredje år fram till dess att den försäkrade fyllt 60 år.

AFL har upphävts men är enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken tillämplig i målet. Regler om sjukersättning motsvarande dem i AFL finns numera i 33 kap. socialförsäkringsbalken.

Reglerna om beviljande av sjukersättning ändrades per den 1 juli 2008. I motiven anförs bl.a. följande. Genom ändringen skärps kraven så att sjukersättning endast ska kunna beviljas i de fall rehabiliteringsåtgärder inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga. Nedsättningen av arbetsförmågan ska vara stadigvarande. Med detta begrepp avses att nedsättningen bedöms bestå för all överskådlig framtid. Det måste således röra sig om kroniska sjukdomar och irreversibla skador där ytterligare medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga eller att den arbetsförmåga som finns kan förbättras. Bedömningen av om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt eller om ytterligare rehabilitering kan leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga måste utgå från den kunskap som är tillgänglig vid prövningstillfället. Det kan inte rimligen vägas in att det i framtiden skulle kunna komma fram behandlingsmetoder eller arbets hjälpmedel som gör att arbetsförmåga då kan återvinnas. Prövningen av den försäkrades arbetsförmåga ska göras i förhållande till förvärvsarbete på hela arbetsmarknaden. Det tidigare kravet på att arbetet ska vara normalt förekommande på arbetsmarknaden har alltså tagits bort. Möjligheten att beakta andra faktorer än nedsättningen av arbetsförmågan har också tagits bort (prop. 2007/08:136 s. 88 och 103).

Av handlingarna framgår följande. Vid den tidpunkt då AA ansökte om sjukersättning hade hon haft sjukdomen primärt Sjögrens syndrom i ett antal år. Enligt läkarintyg debuterade sjukdomen cirka 1993. Hon uppvisar symtom i form av bl.a. en mycket uttalad permanent trötthet, hon har periodvis ledvärk i fingrarna och hon får lätt feber av fysisk ansträngning. Sedan 2003 är hon anställd inom Samhall och har kontorsarbete. Hon fick anställningen på grund av sin trötthet. Hon har arbetat heltid fram till juli 2008. Därefter var hon sjukskriven med 25 procent till oktober samma år. Hon arbetade sedan heltid fram till maj 2009 och var därefter åter sjukskriven med 25 procent. Hon har enligt uppgift haft mycket korttidsfrånvaro när hon arbetat heltid och hon har möjlighet att gå ifrån och sova under arbetsdagen. Den medicinska utredningen består huvudsakligen av två läkarutlåtanden. I det ena intygas att AAs arbetsförmåga är nedsatt med 50 procent och att nedsättningen är livslång. I det andra bedöms hennes arbetsförmåga vara nedsatt med 25 procent.

Den första frågan i målet är om AAs arbetsförmåga fr.o.m. oktober 2009 på grund av sjukdom kan anses ha varit stadigvarande nedsatt med minst en fjärdedel. Vidare ska, för att sjukersättning ska kunna beviljas, ytterligare medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering bedömas inte kunna medföra att arbetsförmågan kan förbättras. Däremot krävs det inte att rehabiliteringsåtgärder har vidtagits. Arbetsförmågan ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete på hela arbetsmarknaden, inklusive skyddat arbete eller arbete med lönebidrag.

Enligt motivuttalanden ska begreppet stadigvarande nedsatt arbetsförmåga tolkas så att nedsättningen förväntas kvarstå under all överskådlig framtid. Det finns däremot varken i lagtext eller motiv stöd för att ställa upp ett krav på att nedsättningen ska kvarstå livslångt eller fram till pensionsåldern. Arbetsförmågan ska utredas på nytt minst vart tredje år.

AA yrkar en fjärdedels sjukersättning tills vidare. Av motivuttalanden i anslutning till att den äldre motsvarigheten fjärdedels förtidspension infördes framgår att möjligheten till fjärdedels förtidspension borde tillämpas med restriktivitet. För att

Mål nr
4686-10

en så – relativt sett – liten nedsättning av arbetsförmågan som en fjärdedel ska kunna konstateras föreligga ställs höga krav på att det finns ett klart samband mellan de medicinska faktorerna och nedsättningen av den försäkrades arbetsförmåga (prop. 1992/93:31 s. 65 och 83).

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att AA lider av en kronisk sjukdom som hon haft under lång tid. Hon har från det att hon började sin Samhallanställning 2003 arbetat heltid fram till juli 2008. Hon har därefter återigen arbetat heltid mellan oktober 2008 och maj 2009. Mot den angivna bakgrunden finner Högsta förvaltningsdomstolen – oavsett vilka bevekelsegrunder AA må ha haft för att återgå till heltidsarbete under den senare perioden – att hennes arbetsförmåga inte kan anses ha varit stadigvarande nedsatt med minst en fjärdedel fr.o.m. oktober 2009. Överklagandet ska därför bifallas.

Nils Dexe

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Anita Saldén Enérus

Anna Samuelsson
justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2011-09-07

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Rönström.